

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

BROȘURĂ INOVARE SOCIALĂ

CUPRINS

DESCRIERE PROIECT	3
OBIECTIV GENERAL	4
Obiectivele specifice ale proiectului	5
Egalitate de șanse și de gen	6
Nediscriminare	6
Dezvoltarea durabilă	7
DOCUMENTE DE REFERINȚĂ.....	9
CLARIFICĂRI CONCEPTUALE: DESCOPERIRE, INVENȚIE, INOVAȚIE.....	9
INOVAȚIE SOCIALĂ.....	10
DEFINIȚII, CONCEPTE.....	12
TIPURI DE INOVAȚIE SOCIALĂ.....	13
FACTORII CARE STIMULEAZĂ/ BLOCHEAZĂ INOVAȚIA SOCIALĂ	14
NEVOIA DE INOVAȚIE SOCIALĂ.....	15
INOVAȚIA ÎN ȘTIINȚELE SOCIALE.....	16
INOVAȚIA ÎN ASISTENȚĂ SOCIALĂ.....	18
INOVAȚIA SOCIALĂ ÎN SERVICIILE DE SĂNĂTATE.....	21
INOVAȚIA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT	23
Inovații la nivelul mediului educațional	25
MĂSURAREA SĂRĂCIEI ȘI INCLUZIUNII SOCIALE.....	27
Responsabilitate Socială din perspectiva mediului de afaceri.....	29

DESCRIERE PROIECT

DigitalizeIT - Competențe digitale pentru angajați

POCU/860/3/12/143014

Axa prioritară 3:
Locuri de muncă pentru toți, apelul pentru proiecte:
POCU/860/3/12/ Îmbunătățirea nivelului de cunoștințe / competențe
/ aptitudini aferente sectoarelor economice /
domeniilor identificate conform SNC și SNCDI ale angajaților
Cod proiect 143014

**A patra revoluție industrială a început.
Sunteți pregătiți pentru digitalizare?**

OBIECTIV GENERAL

Îmbunătățirea accesului egal la învățare pe tot parcursul vieții prin creșterea nivelului de cunoștințe/ competențe/ aptitudini aferente sectoarelor economice/ domeniilor identificate conform SNC și SNCDI ale angajaților, în domeniul competențelor digitale, a 340 de angajați în IMM-uri din sectoarele economice cu potențial competitiv și în domeniile de specializare inteligentă și prin sprijinul a 39 de IMM-uri pentru a implementa programe de formare la locul de muncă în domeniul competențelor digitale din regiunile de dezvoltare Nord- Est, Vest și Sud-Muntenia timp de 18 luni.

Din grupul țintă vor face parte 340 de angajați ce provin din întreprinderi care își desfășoară activitatea principală sau secundară într-unul din sectoarele economice cu potențial competitiv identificate conform SNC și în domeniile de specializare inteligentă conform SNCDI sau din întreprinderi care intenționează să-și adapteze activitatea principală sau secundară la cel puțin unul dintre aceste sectoare economice sau unul dintre domeniile de specializare inteligentă menționate anterior, din Regiunile Nord-Est, Vest și Sud-Muntenia.

Obiectivele proiectului contribuie la atingerea Obiectivului general al programului POCU, respectiv de dezvoltare a resurselor umane prin accesul acestora la sistemul de educație și formare profesională, de stimulare a ocupării, reducerea sărăciei și excluziunii sociale. De asemenea proiectul contribuie la îndeplinirea obiectivelor specifice ale POCU Axa prioritară 3 “Locuri de muncă pentru toți” ce au ca rezultate un capital uman mai pregătit și adaptat la dinamica economiei ce contribuie la menținerea unor întreprinderi viabile și implicit la menținerea locurilor de muncă. Proiectul răspunde în totalitate Obiectivului specific 3.12.: Îmbunătățirea nivelului de cunoștințe/ competențe/ aptitudini aferente sectoarelor economice/ domeniilor identificate conform SNC și SNCDI ale angajaților, prin conștientizarea a minim 39 de angajatori/ întreprinderi cu privire la beneficiile învățării pe tot parcursul vieții dintre care minim 39 vor fi sprijinite prin acțiunile proiectului.

De asemenea proiectul va contribui prin acțiuni specifice la îndeplinirea temelor secundare stabilite prin POCU 2014 - 2020: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficiență din punctul de vedere al utilizării resurselor și Inovare Socială.

De asemenea se va asigura respectarea temelor orizontale: dezvoltarea durabilă; respectarea principiului egalității de gen, adaptabilitate și non-discriminare; utilizarea TIC.

Obiectivele specifice ale proiectului sunt:

1. OS 1 Ridicarea gradului de informare a reprezentanților IMM-urilor din sectoarele economice cu potențial competitiv aferente sectoarelor economice/ domeniilor identificate conform SNC și SNCDI și din domeniile de specializare sau care intenționează să-și adapteze activitatea la aceste sectoare/ domenii de activitate, cu privire la necesitatea elaborării și introducerii de programe de învățare la locul de muncă prin campanii de conștientizare și derularea a 10 sesiuni de informare, în județele identificate în proiect, respectiv județele regiunilor Nord-Est, Vest și Sud-Muntenia timp de 12 luni, campanii la care vor participa minim 300 persoane din minim 150 IMM-uri.

2. OS 2 Ridicarea gradului de informare a angajaților cu privire la necesitatea învățării continue și a digitalizării prin competențe obținute după absolvirea programelor de formare profesională din acest proiect precum și cu privire la metodologia de selecție a Grupului Țintă și a altor acțiuni ce vor fi sprijinite în cadrul proiectului, prin acțiuni specifice în județele identificate în proiect, respectiv județele regiunilor Nord-Est, Vest și Sud-Muntenia timp de 16 luni. OS2 urmărește înscrierea în GT a minim 340 persoane, angajați, care vor participa la activitățile proiectului din care un număr de minim 34 persoane, reprezentând 10 % din total GT vor fi angajați vârstnici (55 – 64 ani) și minim 136 persoane reprezentând 40% vor fi femei, timp de 16 luni.

3. OS 3 Ridicarea nivelului de formare profesională a minim 340 persoane din Grupul țintă, din IMM-uri din sectoarele economice cu potențial competitiv identificate conform SNC și în unul din domeniile de specializare inteligentă conform SNCDI sau care intenționează să-și adapteze activitatea la aceste sectoare/ domenii de activitate în domeniul competențelor digitale în județele identificate în proiect, respectiv județele regiunilor Nord-Est, Vest și Sud-Muntenia, din care minim 317 persoane vor fi certificate, prin cursuri de specializare și perfecționare, timp de 17 luni. OS4 urmărește formarea persoanelor din Grupul țintă în domeniul alfabetizării digitale (84 persoane/ 80 persoane certificate), formarea persoanelor în competențe digitale avansate (196 persoane/ 179 certificate) și formarea specialiștilor din domeniul IT (60 persoane/ 58 certificate).

4. OS4. SPRIJIN ACORDAT IMM-urilor: Selectarea și capacitatea a 39 de IMM-uri din regiunile Nord-Est, Vest și Sud-Muntenia, din sectoarele economice cu potențial competitiv identificate conform SNC din domeniile de specializare inteligentă conform SNCDI sau care intenționează să-și adapteze activitatea la aceste sectoare/ domenii de activitate în vederea elaborării și introducerii de programe de învățare la locul de muncă, timp de 18 luni, dintre care 10 IMM-uri vor iniția programe de învățare la locul de muncă în termen de maxim 6 luni de la finalizarea proiectului.

5. OS 5 Promovarea în rândul comunităților din din regiunile Nord-Est, Vest și Sud-Muntenia, în rândul angajatorilor, al publicului larg, al autorităților a necesității Sprijinirii tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficiență din punctul de vedere al utilizării resurselor, timp de 18 luni

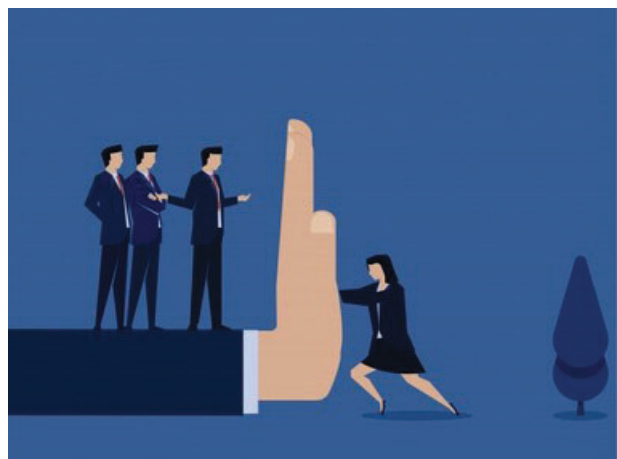
6. OS 6 Promovarea inovării sociale prin realizarea de parteneriate și alte acțiuni specifice timp de 18 luni.

Egalitate de șanse și de gen

Proiectul are în vedere respectarea egalității de gen pornind încă din faza scrierii proiectului și continuând cu elaborarea, implementarea, desfășurarea activităților și identificarea grupului țintă. GT este definit și format astfel încât atât bărbații cât și femeile, indiferent de rasă, etnie, sex, convingeri, orientare sexuală, vârstă, handicap etc vor participa la activitățile definite în cadrul proiectului în condiții de egalitate cu respectarea prevederilor legislative în vigoare cu privire la egalitatea de șanse și de gen. Având în vedere structura grupului țintă și nevoile identificate în cadrul studiului prin respectarea egalității de gen, asigurarea accesului la servicii integrate, va aduce o îmbunătățire semnificativă a calității vieții pentru întreg grupul țintă, indiferent de gen, etnie, vârstă, orientare sexuală, dizabilitate etc.

Nediscriminare

Prin activitățile desfășurate, rezultatele prevăzute și prin obiectivele stabilite, proiectul se înscrie în rândul proiectelor pozitive pentru promovarea nediscriminării, GT fiind definit și format astfel încât atât bărbații cât și femeile, indiferent de naționalitate,

sex, rasă, culoare, origini etnice sau sociale, caracteristici genetice, limbă, religie sau convingeri, opinii politice etc. sau orice alt criteriu discriminatoriu, pot participa la activitățile proiectului. Se vor asigura tuturor persoanelor din grupul țintă perspective egale și echitabile de acces la activitățile proiectului. Prin activitățile propuse și rezultatele preconizate, proiectul promovează nediscriminarea, permițând implicarea în activitățile proiectului a tuturor persoanelor, indiferent de naționalitate, sex, rasă, culoare, origini etnice sau sociale, caracteristici genetice, limbă, religie sau convingeri, opinii politice etc. sau orice alt criteriu discriminatoriu. Participarea persoanelor de etnie romă la aceleași activități ca și persoanele de etnie română va conduce la eliminarea stereotipurilor și a prejudecăților în ceea ce privește grupul vulnerabil al persoanelor de etnie romă. Activitățile proiectului implică conștientizarea și exemplificarea principiului nediscriminării, fiind derulate activități care își propun să atingă următoarele rezultate: sensibilizarea și conștientizarea fenomenului numit discriminare, schimbarea mentalității privind persoanele aflate în risc de excludere socială. Se vor respecta prevederile OG 137/2000.

Pentru persoanele cu dizabilități, în toate activitățile proiectului, se va avea în vedere ca accesul în spațiile de desfășurare a activităților să existe spațiu special de acces pentru accesabilitatea acestor persoane. Fiind asigurat acest aspect, persoanele cu dizabilități vor participa activ la toate activitățile proiectului. Astfel se asigură accesabilitatea conform Convenției ONU privind drepturile Persoanelor cu Dizabilități, ratificată și de România încă din 2010, prin participarea persoanelor cu dizabilități la toate activitățile proiectului în condiții de egalitate cu ceilalți participanți din cadrul proiectului. Având în vedere faptul că locurile de muncă asigură independența economică, favorizând reușita personală și oferă cea mai bună protecție împotriva sărăciei, prin activitățile proiectului se va acorda asistență și sprijin în vederea îmbunătățirii situației pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități acolo unde e cazul.

Dezvoltarea durabilă

“Poluatorul plătește”, principiul și cadrul său sunt stabilite prin Directiva 2004/35 / CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 aprilie 2004, privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea și repararea daunelor aduse mediului. Explicarea și exemplificarea principiului “Poluatorul plătește” va fi o temă permanentă în cadrul activităților educative, de calificare și formare profesională. Prin implicarea lor în activitățile proiectului, membrii grupului țintă vor înțelege că daunele provocate mediului înconjurător trebuie stopate sau

cel puțin limitate prin activități de prevenire. Aceștia vor învăța ce acțiuni sunt dăunătoare mediului și că oricine generează astfel de daune, pericole sau riscuri mediului, este responsabil să evite, să reducă și să combată acele daune, pericole și riscuri. Persoanele implicate în proiect vor învăța să acționeze și să informeze autoritățile locale să ia măsuri posibile pentru a controla imediat, a limita, elimina sau gestiona contaminanții relevanți și/ sau orice alți factori dăunători mediului, generate de persoane sau agenți economici în spațiul comunitar.

În cadrul proiectului se va avea în vedere colectarea selectivă a tuturor materialelor reciclabile, gestionarea eficientă a consumului de energie necesară funcționării laptop-urilor (hardurile se vor seta să se oprească după 5 minute de inactivitate etc.) și multifuncționalelor, reducerea consumului de hârtie prin implementarea unui modul de arhivare și circulație electronică a documentelor și informațiilor, reducerea utilizării resurselor neregenerabile. De asemenea se vor adopta măsuri de sensibilizare pe această temă, prin inserarea de mesaje speciale în corespondența electronică care să atragă atenția asupra problemelor de mediu și care îndeamnă la protecția acestuia.

Măsurile pe care oamenii le pot lua prin pregătirea gospodăriei, dezvoltarea unor comportamente de răspuns și întrajutorare sunt foarte importante, deoarece salvează vieți, bunuri și dezvoltă comunități unite, gata să facă față la orice încercări. În cadrul activităților educaționale precum și în cadrul campaniilor antidiscriminare se va dezvolta spiritul civic și descrie modul în care individul trebuie să susțină comunitatea și nu numai comunitatea să susțină individul, cum se pot preveni și depăși crizele create de dezastre naturale prin responsabilizarea membrilor grupului țintă. Având în vedere că în Ghidul Solicitantului nu sunt eligibile cheltuieli pentru protecția biodiversității, refacerea ecosistemelor și alte măsuri de acest fel, în cadrul proiectului, experții angajați, vor lucra în crearea unei mentalități pozitive și constructive privind pregătirea și activitatea voluntară pentru prevenirea dezastrelor naturale.

Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficiență din punctul de vedere al utilizării resurselor este o temă abordată de Comisia Europeană care pune accentul pe combaterea schimbărilor climatice la nivel mondial și de a prezenta o viziune care poate conduce la atingerea, până în 2050, a emisiilor nete de gaze cu efect de seră egale cu zero, printr-o tranziție echitabilă din punct de vedere social și în mod eficient din perspectiva costurilor. Combaterea fenomenului de încălzire globală și tinderea către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficiență din punctul de vedere al utilizării resurselor este temelia acțiunilor pe care trebuie să le întreprindă statele membre și în acest

UNIUNEA EUROPEANĂ

context economisirea resurselor la locul de muncă este o atitudine care trebuie să facă parte din cultura organizațională. Activitatea se adresează managerilor și angajaților din IMM-urile din grupul țintă dar și altor IMM-uri interesate.

DOCUMENTE DE REFERINȚĂ:

- Proiectul depus: “Competențe profesionale și ocupare în Valea Jiului”
- Programul Operațional Capital Uman 2014-2020 (POCU) – Manualul Beneficiarului
- Recomandarea C.E. împotriva rasismului și intoleranței - Strasbourg, ianuarie 2001
- Programul UE pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI) - 11dec 2013
- Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, cu modificările și completările ulterioare,
- Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap
- Directiva CE/95/46 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, transpusă în legislația națională prin Legea nr.677/2001
- Directiva 2002/58/CE privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, transpusă în legislația națională prin Legea nr.506/2004.

CLARIFICĂRI CONCEPTUALE: DESCOPERIRE, INVENȚIE, INOVAȚIE

Semantica termenului inovație ne duce cu gândul la cel de descoperire și la cel de invenție. Ce înseamnă fiecare dintre acești termeni? Conform Dicționarului explicativ al limbii române, a descoperi înseamnă „a găsi un lucru căutat, necunoscut sau ascuns, a afla sau a pătrunde o taină, un mister”. A inventa înseamnă „a crea, a născoci ceva nou care nu a existat până atunci, a imagina pentru prima dată; a face o descoperire tehnică”.

A inova înseamnă „a face o schimbare, a introduce o noutate într-un domeniu, într-un sistem”. Inovație înseamnă „noutate, schimbare, prefacere”.

Care este granița dintre descoperire, invenție și inovație?

Ce demers creativ poate fi catalogat ca descoperire, ca invenție sau ca inovație?

Descoperirea presupune dezvăluirea unor elemente existente, dar necunoscute. Invenția reprezintă crearea, realizarea în premieră a unui element nou. Polul Nord a fost descoperit și nu inventat, după cum tubul cinescopic nu a fost descoperit, ci inventat. Cele trei concepte se întrepătrund. Descoperirile sunt punctele de plecare în demersul cunoașterii. O descoperire nu este o invenție sau o inovație, dar le poate favoriza. În țara noastră, Planul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare include între obiective creșterea competitivității economiei românești prin inovare. Programul Inovare urmărește: „creșterea capacității de inovare, dezvoltare tehnologică și asimilare în producție a rezultatelor cercetării, în vederea îmbunătățirii competitivității economiei naționale și a creșterii calității vieții”.

INOVARE SOCIALĂ

Inovarea socială devine tot mai importantă la nivel european, având în vedere rolul său de promovare a unor soluții și modalități noi, creative, de rezolvarea problemelor cu care se confruntă anumite comunități și societatea în ansamblul său. Programul Uniunii Europene pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială, identifică inovarea socială ca un instrument puternic pentru a soluționa problemele sociale generate de:

- îmbătrânirea populației
- sărăcie
- șomaj
- noile modele de organizare a muncii și noile stiluri de viață pentru a răspunde așteptărilor cetățenilor în ceea ce privește justiția socială, educația și asistența medicală.

Inovarea socială are o importanță deosebită mai ales în contextul inițiativelor din domeniul incluziunii sociale și a combaterii sărăciei, având în vedere faptul că acestea vizează cu prioritate comunitățile marginalizate aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială.

Pentru a răspunde acestor provocări, Strategiei naționale de cercetare, dezvoltare și inovare 2014- 2020 (SNCDI 2020) încurajează crearea unui ecosistem de inovare prin parteneriate de tip public-privat și public-public.

Unul din obiective generale al SNCDI 2020 este creșterea competitivității economiei românești prin inovare.

În perioada 2014-2020 rolul Fondului Social European este consolidat, ceea ce implică sprijinirea mai puternică a inovației sociale, adică testarea și creșterea amplitudinii soluțiilor inovatoare ca răspuns la nevoile sociale și la cele privind ocuparea

forței de muncă și educația. POCU 2014-2020 are la bază exact această intenție, când accentuează importanța finanțării inițiativelor de inovare socială.

Citind textul POCU se vede că, în conformitate cu definiția dată de Comisia Europeană, în contextul acestui program operațional inovarea socială presupune dezvoltarea de idei, servicii și modele prin care pot fi mai bine abordate provocările sociale, cu participarea actorilor publici și privați, inclusiv a societății civile, cu scopul îmbunătățirii serviciilor sociale.

Inovarea socială este o temă secundară în cadrul POCU, iar contribuția propunerilor de proiect la inovarea socială este punctată în cadrul criteriului de selecție eficacitate, și ca atare, această temă trebuie integrată în proiecte.

Pentru a sprijini solicitanții în acest proces, programul operațional oferă exemple concrete de teme de inovare socială pentru diferitele obiective prioritare și axe prioritare.

De exemplu, în cazul AP5 privind incluziunea socială și combaterea sărăciei sunt propuse următoarele exemple de teme de inovare socială:

- crearea și consolidarea de parteneriate relevante pentru soluționarea problemelor cu care se confruntă comunitățile marginalizate/ persoanele aflate în risc de sărăcie/ persoane aparținând grupurilor vulnerabile, dar și pentru identificarea unor soluții practice, viabile, inovative de a răspunde problemelor identificate, bazate inclusiv pe valorificarea de bune practici a nivel național sau din alte SM; metode inovative de implicare activă a membrilor comunității la operațiunile sprijinite, inclusiv pentru depășirea barierelor de ordin moral sau care țin de cutumele din societate/ etnice; valorificarea oportunităților locale în identificarea soluțiilor propuse; activități și inițiative care vizează promovarea egalității de șanse, non discriminarea etc.
- metode inovative de combatere a discriminării
- metode inovative de prevenire a abandonului școlar

POCU promovează inovarea socială, în special cu scopul de a testa, eventual implementa la scară largă soluții inovatoare, inclusiv la nivel local sau regional, pentru a aborda provocările sociale, în parteneriat cu partenerii relevanți din sectorul privat, public și ONG, comunitate și sectorul de întreprinderi sociale.

Inovarea socială este definită ca acea inovare care are un caracter social atât din punctul de vedere al scopurilor urmărite, cât și al mijloacelor folosite, în special cea referitoare la dezvoltarea și aplicarea de noi idei (privind produse, servicii și modele) care răspund unor nevoi sociale și, în același timp creează noi relații sau colaborări sociale, fiind benefice pentru societate și stimulând capacitatea de acțiune a societății.

Inovarea socială este o temă secundară în cadrul POCU, iar contribuția propunerilor de proiect la inovarea socială este punctată în cadrul criteriului de selecție eficacitate, și ca atare, această temă trebuie integrată în proiecte.

Exemple de teme de inovare socială:

- crearea și consolidarea de parteneriate relevante pentru soluționarea problemelor cu care se confruntă comunitățile marginalizate/ persoanele aflate în risc de sărăcie/ persoanele aparținând grupurilor vulnerabile, dar și pentru identificarea unor soluții practice, viabile, inovative de a răspunde problemelor identificate, bazate inclusiv pe valorificarea de bune practici la nivel național sau din alte state membre,
 - metode inovative de implicare activă a membrilor comunității în operațiunile sprijinite, inclusiv pentru depășirea barierelor de ordin moral sau care țin de cutumele din societate/ etnice,
 - valorificarea oportunităților locale în identificarea soluțiilor propuse,
 - activități și inițiative care vizează promovarea egalității de șanse, non discriminarea etc.

DEFINIȚII, CONCEPTE

La momentul actual, inovarea socială este considerată un concept-cheie pentru studiul politicilor de dezvoltare economică și de coeziune socială. Termenul se află deja în procesul de dezbatere publică de câțiva ani, dar a început să fie și mai cunoscut din momentul în care Comisia Europeană a început să-și concentreze atenția asupra acestuia, definind inovarea ca “un proces de schimbare socială care poate produce rezultate dorite în ceea ce privește îmbunătățirea competitivității economice, a durabilității mediului și a solidarității sociale”.

Ce reprezintă conceptul de inovare socială?

Inovarea socială este definită ca acea inovare care are un caracter social atât din punctul de vedere al scopurilor urmărite, cât și al mijloacelor folosite, în special cea referitoare la dezvoltarea și aplicarea de noi idei (privind produse, servicii și modele) care răspund unor nevoi sociale și, în același timp creează noi relații sau colaborări .

În literatura de specialitate, primul cercetător care a folosit conceptul de inovare socială este considerat a fi J.B. Taylor, care a definit acest tip de inovare ca fiind “un nou mod de a face lucrurile, cu scopul explicit de a răspunde unei nevoi sociale. Aceasta este una dintre cele mai frecvent utilizate definiții însă, între specialiștii acestui domeniu, numeroase alte definiții sunt considerate, de asemenea, sugestive. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

UNIUNEA EUROPEANĂ

consideră inovarea socială ca fiind “ideile noi care transformă politicile și practicile dezvoltării locale”.

Inovarea socială reprezintă un domeniu relativ nou de analiză, atât în ceea ce privește dezvoltarea abordărilor ce consideră dezvoltarea socială proiectată ca fiind posibilă și eficientă, cât și în privința abordărilor care pun accentul pe cunoașterea dispersată, descentralizare și capacitatea comunităților și, mai precis, a grupurilor sociale de a se organiza și de a găsi răspunsuri pentru problemele cu care se confruntă.

Inovarea, în acest context, apare ca răspuns la o problemă socială nouă sau reprezintă un demers de îmbunătățire a soluțiilor deja existente.

TIPURI DE INOVARE SOCIALĂ

Tipul produsului ce rezultă din procesul de inovare sau natura soluției noi găsite determină clasificarea inovațiilor astfel:

- inovații de produs: crearea și dezvoltarea unui produs fizic;
- inovații de servicii: schimbări ale serviciilor;
- inovații de proces: procese de producție sau organizaționale noi.

În funcție de întinderea și gradul impactului pe care îl au, inovațiile sociale pot fi grupate în:

- incrementale: reprezintă continuarea unor îmbunătățiri;
- radicale: marchează schimbări discontinue;
- sistemice: descriu schimbări în sistemele tehnologice, manageriale și organizaționale.

Criteriul noutății soluției împarte inovațiile sociale în :

- noi la modul absolut: propun noi tipuri de produs, de serviciu, de organizare a muncii;
- parțial noi: o tehnologie sau modalitate de a face lucrurile într-un domeniu, într-un tip de instituție, este adaptată pentru un domeniu cu totul diferit, alt tip de instituție, produs sau serviciu sau chiar alte tipuri de obiective.

Beneficiarii schimbării determină și ei anumite categorii de inovații, precum:

- Inovații adresate unor grupuri și categorii sociale specifice, care împărtășesc o caracteristică și o problemă comună (persoane cu dizabilități, tineri, persoane care lucrează în același sistem, domeniu etc.);
- Inovații adresate unor comunități locale, unor persoane aflate în proximitate geografică (locuitorii unui cartier, ai unui oraș sau ai unei regiuni); - inovații adresate membrilor unei societăți în ansamblu, aceștia beneficiind în mod direct de impactul

inovațiilor respective (de exemplu: introducerea unui tip nou de comunicare între medic și pacient pe baza sistemelor informatice);

– Inovații care se adresează utilizatorilor individuali care decid să adopte inovațiile respective, care au stimulentele necesare pentru a suporta costurile adoptării și, prin folosirea lor, produc efecte asupra unor grupuri și comunități mai largi.

– Inovațiile sociale pot fi clasificate și în funcție de dimensiunile calității vieții pentru care au produs îmbunătățiri:

- angajarea și viața profesională;
- accesul la resurse economice;
- familia și gospodăria;
- viața în comunitate și participarea socială;
- sănătatea;
- cunoașterea, educația și formarea;

FACTORII CARE STIMULEAZĂ/ BLOCHEAZĂ INOVAȚIA SOCIALĂ

Printre factorii care stimulează inovația socială amintim, în primul rând, profilul societății. Este mai probabil ca inovația socială să se producă într-o societate modernă, deschisă noului, preocupată de perfecționare. Interesul acordat de societate domeniului social și, indirect, rezultatelor acestuia reprezintă un alt factor important. Inovația socială este cu precădere propagată într-o societate în care rezultatele științifice sunt apreciate pe scală largă, față de o societate în care acestea nu sunt luate în considerare. Un factor decisiv este credibilitatea comunității științifice, câștigată în timp. Aplicabilitatea rezultatelor obținute de comunitatea științifică poate reprezenta un atu pentru continuarea eforturilor de inovare la nivel social.

Climatul favorabil dialogului intersectorial poate stimula inovația socială. Transferul cu succes al rezultatelor științifice în alte domenii poate legitima dialogul dintre domeniul academic și cel de afaceri.

Atragerea investițiilor private în domeniul social poate îmbunătăți anumite servicii oferite populației. Responsabilitatea socială a corporațiilor implică desfășurarea unor „acțiuni la care nu sunt obligate prin lege” pentru că „au resurse financiare pentru a dezvolta programe sociale” (Scutaru, 2007, 506)

Inovația socială implică o bună cunoaștere a contextului instituțional, comunitar și, nu în ultimul rând, cultural. Implementarea proiectelor de combatere a violenței domestice vor avea un profil diferit în culturi care blamează acest lucru, față de cele care îl privesc ca un fapt normal al vieții de zi cu zi. Pe lângă identificarea

tuturor actorilor implicați, a responsabilităților și atribuțiilor care le revin, cunoașterea contextului presupune explorarea efectelor pe care le-au avut, în acel context, activități similare.

Inovația socială include evaluarea acțiunilor care urmează să fie întreprinse în domeniul social. Implementarea cu succes a intervențiilor sociale trebuie să ia în considerare evaluarea anticipativă a posibilelor efecte adverse. De exemplu, acordarea unor beneficii universaliste în vederea creșterii și îngrijirii copilului a urmărit promovarea natalității. Deoarece plafonul oferit este, în unele cazuri, mai mare decât salariul obținut prin venituri salariale, un prim efect a fost creșterea natalității în segmentele sărace ale populației. Indirect, acești copii prezintă risc mai mare de excluziune socială, deoarece familiile cu mai mulți copii reprezintă un grup vulnerabil. Un alt exemplu este reprezentat de politica natalistă agresivă promovată în perioada comunistă. Odată cu aprobarea Decretului 770 din 1966, cu câteva excepții, avorturile au fost interzise în România. Acestei decizii nu iau urmat măsuri de întâmpinare în domeniul medical, astfel încât explozia de nou născuți și mame a pus spitalele în dificultate. Supraaglomerarea secțiilor de maternitate a condus la scăderea nivelului de igienă și indirect răspândirea unor boli. Alte efecte au fost creșterea mortalității materne și a numărului de copii abandonați.

NEVOIA DE INOVARE SOCIALĂ

Sunt necesare abordări inovatoare pentru a răspunde mai bine provocărilor societale generate de îmbătrânirea populației, handicap, sărăcie, șomaj, inegalități, noi metode de lucru și stiluri de viață și așteptărilor cetățenilor în ceea ce privește coeziunea socială și teritorială, creșterea economică ecologică, regenerarea urbană, educația și îngrijirea într-un mod eficient, echitabil și durabil. Inovarea socială implică dezvoltarea și punerea în aplicare de noi idei (produse, servicii și modele) pentru a satisface nevoile și aspirațiile sociale, precum și pentru a crea noi relații sociale sau colaborări între organizații. Ea poate contribui atât la incluziunea socială, cât și la alte obiective tematice legate de inovare, ocuparea forței de muncă, agenda digitală și capacitatea instituțională. Sprijinul acordat inovării sociale va produce o schimbare în dezvoltarea soluțiilor inovatoare în domenii diverse, precum învățământul la distanță, inițiativele de microfinanțare pentru grupurile-țintă specifice, îngrijirea, reducerea deșeurilor etc.

Astfel de acțiuni ar trebui să implice persoanele, grupurile și asociațiile, sectorul non-profit, piața și sectorul public. Soluțiile inovatoare necesită îmbunătățirea interacțiunilor între actori, bazându-se pe creativitate și pe asumarea riscurilor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Antreprenoriatul social constituie o sursă importantă de inovare socială. În cadrul inițiativei sale pentru antreprenoriatul social, Comisia Europeană invită „statele membre și autoritățile locale și regionale să sprijine și să încurajeze dezvoltarea întreprinderilor sociale din sfera lor de competență”. Chiar dacă inovațiile de natură tehnologică și socială sunt diferite, multe inovații sociale pot utiliza potențialul rețelelor de socializare pe internet pentru a consolida autonomia cetățenilor. Prin urmare, asigurarea conectivității online și sprijinirea dobândirii de competențe digitale relevante este un factor de abilitare cheie care stă la baza inovării sociale.

INOVAȚIA ÎN ȘTIINȚELE SOCIALE

Unde se produce inovația? Tendința subdomeniilor cu o mare densitate de cercetători de a produce într-o măsură mai mică inovație, în ciuda efortului crescând; dar densitatea de cercetători în inima domeniului deschide calea inovației la periferie: cercetarea la periferie pare a fi mai importantă decât cea produsă de cercetătorii masați în centrul disciplinei.

Ce poate genera inovație? Schimbul transdisciplinar de teorii: teoriile existente într-o disciplină pot furniza explicații noi fenomenelor studiate în alte sectoare sau discipline.

Schimburile de teorii între discipline sau subdiscipline poate avea mai multe forme:

- două subdiscipline pot, fiecare în parte, să sugereze câte o teorie pentru explicarea unui fenomen dat; oamenii de știință care cunosc cele două teorii încearcă frecvent să facă o sinteză a lor, teoria rezultată putând fi realmente inovatoare;
- se poate ca rezultatul confruntării celor două teorii să fie invalidarea uneia dintre ele și confirmarea celeilalte;
- se poate ca din confruntarea celor două teorii să rezulte invalidarea lor reciprocă; în această situație se creează un vid teoretic pe care cercetătorii cei mai creativi încearcă să-l umple; ei pot apela și la împrumutul unei teorii, împrumut care creează un domeniu hibrid;
- alteori teoriile împrumutate de o anumită disciplină se articulează într-o manieră imprevizibilă cu o altă teorie dintr-o a treia disciplină.

Transformări ale conceptelor.

În patrimoniul fiecărei discipline conceptele joacă un rol important; în dezvoltarea și evoluția științelor sociale are loc redefinirea conceptelor, împrumutul

de concepte de la o știință la alta, schimbarea semnificației conceptelor, adoptarea unor concepte din practică; toate acestea pot duce la o eventuală hibridare.

Metodele: ele se află în centrul patrimoniului unei științe; metodele inventate într-un domeniu pot fi utilizate în alt domeniu; sunt cazuri în care progresele au fost realizate datorită inovațiilor metodologice venite din exterior.

Tehnologia este o sursă de influență transdisciplinară importantă și imprevizibilă, iar aplicațiile ei nu duc în mod necesar la hibridare; tehnologia face parte din numeroase forme de influență transdisciplinară. În acest sens, calculatorul este exemplul cel mai semnificativ.

Descoperirile și noile interpretări. Descoperirile fac parte din patrimoniul fiecărei științe. Ele însă sunt mult mai frecvente în științele naturale decât în științele sociale. În majoritatea științelor sociale, noile interpretări constituie forma cea mai vizibilă a progresului acestora; majoritatea se produc la marginea unei discipline; ele creează noi domenii sau îmbogățesc specialitățile existente.

Paradigmele: interacțiunea dintre ele duce atât la schimbarea modului în care sunt puse problemele cât și la inovație, prin punerea față în față a două mari ansambluri de teorii; paradigmele sunt serii de probleme și serii de răspunsuri la probleme, cu vocabular specific și metode corespunzătoare. Când se ajunge la renunțarea la o paradigmă, la frontierele disciplinelor este locul de căutare a altei paradigme.

Împrumutul între discipline, mai ales de concepte, poate încuraja inovarea; autorii dau exemplul exportului conceptului de birocrație din sociologie în economie, a teoriei echilibrului puterii din știința politică în sociologie ș.a.; ei apreciază că sociologia este pe primul loc și știința politică pe locul doi în clasamentul disciplinelor „importatoare” de teorii sau de concepte din alte științe sociale.

INOVAȚIA ÎN ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Inovația în asistență socială are un rol esențial, prin promovarea acelor schimbări necesare dezvoltării și adaptării serviciilor la nevoile beneficiarilor.

Asistența socială presupune contactul cu o varietate de probleme sociale aflate într-o continuă schimbare. Sistemele naționale de asistență socială sunt periodic reformate, categorii de servicii considerate a fi eficiente în trecut sunt abandonate în favoarea unora noi, adecvate principiilor moderne de protecție.

Finanțarea pe bază de proiecte a asigurat pentru furnizorii de servicii din domeniul asistenței sociale, în special pentru cei privați, o pondere importantă a bugetelor. Astfel, a fost încurajată competiția în atragerea surselor de finanțare și orientarea fondurilor către servicii inovatoare, adaptate nevoilor comunității. Riscul eșecului este, în ansamblu, mai redus în cazul proiectelor, având în vedere faptul că schimbările în structura proiectului sunt mai ușor de adoptat decât în cazul programelor.

Standardele permissive/ lipsa standardelor au condus ambele, la adoptarea, chiar și în condiții de compromis profesional, a unor soluții inovatoare. Acest fapt a fost cu atât mai important, cu cât precaritatea resurselor ar fi făcut imposibilă înființarea unor servicii la standardele actuale. Prin contrast, adoptarea unor standarde înalte și inflexibile, care se referă doar la furnizorii de servicii existenți, descurajează asimilarea soluțiilor inovatoare, importantă fiind aderarea la regulile și procedurile impuse de lege. În cazul serviciilor existente, impunerea standardelor poate avea ca formă de impact reducerea adoptării soluțiilor inovatoare. De asemenea, există riscul descurajării severe a înființării de noi servicii. Menținerea unor standarde înalte presupune resurse financiare considerabile și un nivel ridicat al expertizei, inaccesibile furnizorilor de servicii care au avut anterior activități timide în domeniul asistenței sociale.

În cazul României, serviciile inovatoare au avut două surse majore. Transferul de experiență, în special cu suportul donatorilor majori și al organizațiilor nonguvernamentale internaționale care activează în România. Nu toate formele de transfer de modele de servicii sau forme de organizare s-au dovedit a fi utile din

perspectiva dezvoltării unui sistem eficient de servicii. Prin încercări experimentale sau prin preluarea neadaptată a unor modele specifice unui anumit context, au fost ignorate condițiile specifice ale sistemului de asistență socială din România.

Nevoia de a transforma serviciile de asistență din perioada regimului comunist și de a atinge, într-o scurtă perioadă de timp, obiective sociale majore. Avem în vedere, în primul rând, situația copiilor instituționalizați sau protecția familiilor fără venituri, situația romilor, care a necesitat intervenții masive, în condiții, uneori, incerte în ceea ce privește finanțarea. În acest caz, inovația nu a fost un scop în sine, ci s-a constituit, mai degrabă, ca o formă de impact a programelor implementate. Și în sectorul neguvernamental, finanțările au încurajat crearea unor servicii sociale, mai ales în domeniul protecției copilului.

Dezvoltarea rapidă a sectorului de servicii specializate a stimulat preluarea sau înființarea de servicii inovatoare, care au determinat obținerea unor rezultate concrete în domeniile monitorizate de către instituțiile europene.

De asemenea, finanțarea pe bază de proiecte, deși utilă sub aspectul încurajării inovației, a fost centrată, mai degrabă, pe obținerea de rezultate, importantă fiind obținerea unui raport cost – beneficiu cât mai bun. Continuitatea sau sustenabilitatea interesează doar în măsura în care generează forme de impact la nivelul instituției care implementează proiectul și numai în condițiile în care există surse certe pentru finanțarea serviciilor dezvoltate. Astfel, dacă în sectorul public serviciile create au fost menținute sau absorbite în programele pe termen lung, în sectorul neguvernamental menținerea acestora nu se poate realiza decât în cazul obținerii unei noi finanțări sau în condițiile realizării unui parteneriat cu o instituție publică, care să asigure certitudinea resurselor.

În acest context, interesul pentru dezvoltarea serviciilor cu caracter inovator sau pilot s-a atenuat, atenția concentrându-se asupra serviciilor esențiale pentru atingerea obiectivelor sociale. Volumul finanțărilor pe bază de proiecte se restrânge, din cauza retragerii unor finanțatori importanți din domeniul serviciilor sociale sau al diminuării bugetelor acestora, principala sursă de finanțare fiind bugetele publice locale, sau cel central. Susținerea proiectelor pe termen lung și includerea acestora în programe sau servicii cu caracter permanent devine prioritatea furnizorilor de servicii.

Specificul inovării în domeniul serviciilor sociale.

Dacă în sfera activității economice producția de inovație este mai mare, aceasta se datorează, în primul rând, modului în care inovația este „recompensată”. Rezultatul imediat (în cazul companiilor, profitul) stimulează inovația și asigură un proces riguros de selecție a produselor inovatoare. În domeniul social, nu atât

rezultatele sunt importante, cât impactul pe care-l are o inovație. Impactul este, în acest caz, cel mai important indicator al reușitei adoptării unei inovații. Sunt cunoscute situații în care servicii inovatoare au rezultate foarte bune, dar au un impact îndoielnic pe termen mediu sau lung, sau au efecte perverse (spre exemplu, dependența de servicii). De asemenea, lipsa evaluărilor ex-ante, dificultățile în estimarea formelor de impact sau amatorismul în decizie privind implementarea unui program social pot afecta adoptarea de soluții inovatoare. Spre exemplu, cornul și laptele, un program foarte simplu, dar cu un excelent impact (creșterea participării școlare, asigurarea unui supliment alimentar sănătos copiilor, completarea necesarului nutritiv pentru copiii din familii sărace etc.) a fost aspru criticat de către oameni politici, care acum, însă, propun chiar extinderea acestuia și diversificare suplimentului nutritiv.

În ciuda diferențelor, cele două sectoare nu se află în relații antagonice. De foarte multe ori, serviciile sunt furnizate în parteneriat, sau există un transfer al inovațiilor reușite, cel mai adesea, de la sectorul neguvernamental către cel public. Spre exemplu, grădinițele estivale pentru romi au fost realizate, la nivel local, de către o organizație nonguvernamentală și au ca scop familiarizarea copiilor din comunitățile de romi cu rigorile sistemului educațional formal. Organizarea activităților ține seama de faptul că majoritatea copiilor nu au participat anterior în învățământul preșcolar și îi asigură acestuia un minimum de achiziții. De asemenea, implementarea proiectului pe o perioadă de câțiva ani a demonstrat existența unor forme de impact, cea mai importantă fiind creșterea participării școlare. Succesul înregistrat la nivel local a determinat Ministerul Educației extinderea proiectului la nivel național și solicitarea de resurse din fondurile structurale europene pentru îmbunătățirea serviciilor oferite.

INOVAȚIA SOCIALĂ ÎN SERVICIILE DE SĂNĂTATE

Inovația socială în cadrul sistemelor de sănătate s-a concretizat, printre altele, în inovarea managementului serviciilor, în curgerea fluxului de resurse în sistem, în modul de plată al serviciilor, în relaționarea beneficiar – furnizor de servicii –

manager al resurselor în sistem. Dezvoltarea sistemelor sanitare a evidențiat două tipuri mari de sisteme de sănătate europene, care au fost puse în practică, în ultimele decenii în Uniunea Europeană și s-au dovedit viabile: sistemul național de sănătate, cunoscut și sub denumirea de Beveridge model și sistemul de asigurări de sănătate (Bismark model).

Sistemul național de sănătate, cunoscut și sub denumirea de Beveridge model, este folosit în Marea Britanie, Italia, Grecia, Finlanda, Spania, Norvegia, Suedia.

Principalele caracteristici legate de aspectul financiar al acestui model sunt:

- populația are acces liber la serviciile de sănătate bazate pe taxele obligatorii din venituri, deci există un grad ridicat de echitate socială;
- resursele financiare provin din colectarea de taxe pe venituri, iar sistemul este gestionat de către stat;
- cei care oferă servicii medicale în ambulatoriu sunt angajați ai statului;
- plățile către prestatori sunt făcute prin salarii și în funcție de numărul pacienților;
- prestatorii de servicii medicale secundare au la dispoziție un buget general.

Sistemul de asigurări de sănătate (Bismark model) este un sistem inspirat de legislația germană. Este folosit în multe țări membre ale UE, cum ar fi Franța, Germania, Austria, Belgia, Olanda și România. Caracteristicile acestui model sunt:

- resursele financiare sunt, în principal, reprezentate de contribuțiile obligatorii plătite de angajați și angajatori;
- de asemenea, există resurse care provin din subvenții de la bugetul de stat (local sau național) sau alte tipuri de subvenții;

- instituțiile care administrează fondurile de asigurări sunt nonprofit;
- gestionarea și folosirea fondurilor de asigurări sunt făcute la nivel național și prin direcții locale.

În România, funcționează sistemul Bismarck și fluxul plăților are următoarele componente:

- contribuții ale angajaților și angajatorilor la fondul de asigurări de sănătate;
- plăți către cei care oferă servicii medicale, făcute de Casele Județene de Asigurări de Sănătate;
- contribuțiile Caselor Județene de Asigurări Sănătate la fondul de redistribuire;
- transferuri de la Casa Națională de Asigurări de Sănătate către Casele Județene;
- transferuri de la bugetul de stat către prestatorii de servicii medicale, pentru susținerea programelor naționale de sănătate;
- plăți directe pentru servicii și medicamente.

Un răspuns comun de inovare pentru a reduce presiunea financiară este raționalizarea sistemelor de sănătate.

CONCLUZII

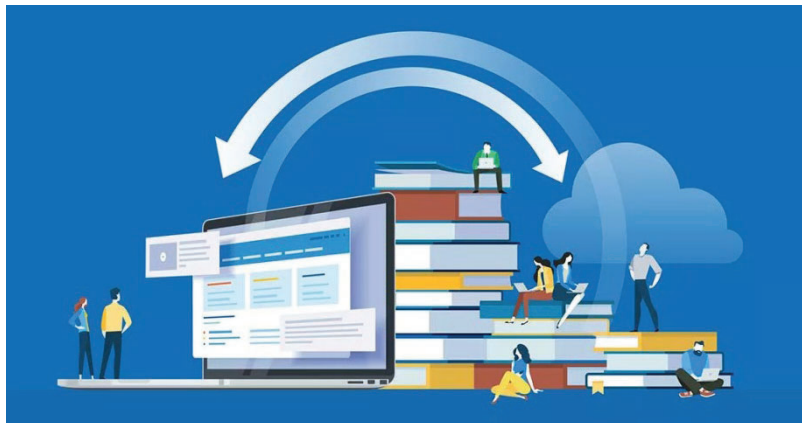
Inovația a fost implicată, în deceniile postbelice, în creșterea calității serviciilor medicale, prin inovarea managementului serviciilor și filosofiei de politică publică sanitară. Însăși apariția statului bunăstării a reprezentat o inovație socială cu implicații profunde în oferirea de servicii sociale cetățenilor europeni, incluzând și serviciile de sănătate publică. Cetățeanul are dreptul, prin taxele pe care le plătește, la anumite servicii, la un anumit standard, iar statul devine garantul acestui contract social.

Inovarea a fost implicată inclusiv în definirea tipurilor de sisteme de sănătate, care și-au dovedit, în timp, viabilitatea. Inovarea sistemului românesc s-a remarcat prin combinarea între vechiul sistem, ante '89, și elemente noi, care au inițiat sisteme hibride, inovative, caracteristice țărilor din fostul bloc sovietic.

INOVAȚIA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

Ca în multe alte domenii sau sectoare în care se manifestă inovația, și la nivelul sistemului de învățământ accepțiunile sub care circulă aceasta sunt numeroase.

Definiția considerată punctul de referință pentru toți cei care analizează tema

inovației în învățământ este cea a lui Huberman, publicată în 1973 – „o inovație este o ameliorare măsurabilă, deliberată, durabilă și puțin probabil să se producă frecvent” (Huberman, 1973:7, apud Rapport annuel..., 2005). Același Huberman diferențiază între inovații care introduc schimbări tehnice (TIC), inovații de natură conceptuală (noi cursuri, noi programe educaționale, metode de învățământ) și inovații care introduc schimbări în relațiile interpersonale (Huberman, 1973, apud Béchar, 2001). Pentru alți autori, inovația în învățământ este o activitate deliberată, care urmărește introducerea unei noutăți într-un context dat și este pedagogică pentru că își propune ameliorarea substanțială a pregătirii elevilor/ studenților printr-o situație de interacțiune și interactivitate (Béchar și Pelletier, apud Béchar, 2001).

Mult mai recent, Consiliul Cercetării Sociale și a Activității asupra Inovației Tehnologice și Sociale din Canada propune, în scopul stabilirii unei definiții mai eficiente a inovației în învățământ, luarea în calcul a trei dimensiuni:

- dimensiunea curriculară – inovația la nivel de programe școlare
- dimensiunea pedagogică – inovația la nivelul procesului de învățământ
- dimensiunea organizațională – inovația la nivel de structură, roluri și funcții îndeplinite de persoanele implicate în învățământ (idem 2005).

Pornind de la aceste dimensiuni, inovația în învățământ este definită ca un „proces deliberat de transformare a practicilor prin introducerea unei noutăți curriculare, pedagogice sau organizaționale, care face obiectul unei diseminări și care vizează ameliorarea durabilă a reușitei educative a elevilor și studenților .

Analiza acestor definiții ne permite identificarea principalelor caracteristici ale inovației în învățământ:

- inovația propune o ameliorare care poate fi măsurată (creșterea nivelului de educație al populației, a ratei de participare școlară, a rezultatelor, performanțelor educaționale obținute de elevi la diferite examene, teste naționale sau/ și internaționale etc.);
- inovația trebuie să fie durabilă (descentralizarea învățământului);
- inovația trebuie să fie o acțiune deliberată, care să contribuie la reușita școlară a unui număr cât mai mare de indivizi (prelungirea duratei obligatorii de școlarizare, care reușește să mențină în sistem și populația școlară expusă riscului abandonului școlar, programe educaționale de incluziune în sistemul de învățământ a persoanelor cu dizabilități, a celor defavorizați din punct de vedere socioeconomic și familial, a adulților etc.).

În linii generale se consideră că inovația apare ca urmare a unei crize, însă pentru a evolua, a se dezvolta, a ajunge la rezultate durabile inovația este condiționată de existența și acțiunea unor factori, de preferat favorabili inovației.

Inovația acționează în învățământ la nivelul tuturor componentelor sale: structură și organizare, conținutul învățământului, mediul educațional. Evoluția inovației, rezultatele la care se ajunge depind și de caracteristicile socio-economice ale societății și de particularitățile sistemului de învățământ.

Inovația la nivel de structură și organizare a învățământului. Analiza procesului de inovare în învățământ este direct legată de structura și organizarea acestuia: învățământ centralizat sau învățământ descentralizat.

Descentralizarea învățământului înseamnă, în linii generale, transferul total sau parțial al unor responsabilități (finanțare, recrutare, salarizare personal, curriculum etc.) de la nivel central la nivel local, sau chiar la nivel de instituție de învățământ. De asemenea, se apreciază că procesul de inovare are mai multe șanse de reușită într-un sistem descentralizat decât într-unul centralizat și datorită faptului că descentralizarea permite, prin transferul de responsabilități, implicarea directă a unei diversități de actori în procesul educațional (ONG, asociații ale părinților, reprezentanți ai mediului economic etc.), schimbarea modului de lucru, participarea directă în procesul decizional etc. Pentru a fi posibilă inovația solicită un număr mare și divers de actori, pentru că procesul de inovare presupune achiziționarea de noi cunoștințe, noi puncte de vedere, perspective diferite asupra aceluiași aspect, negociere, conciliere etc.

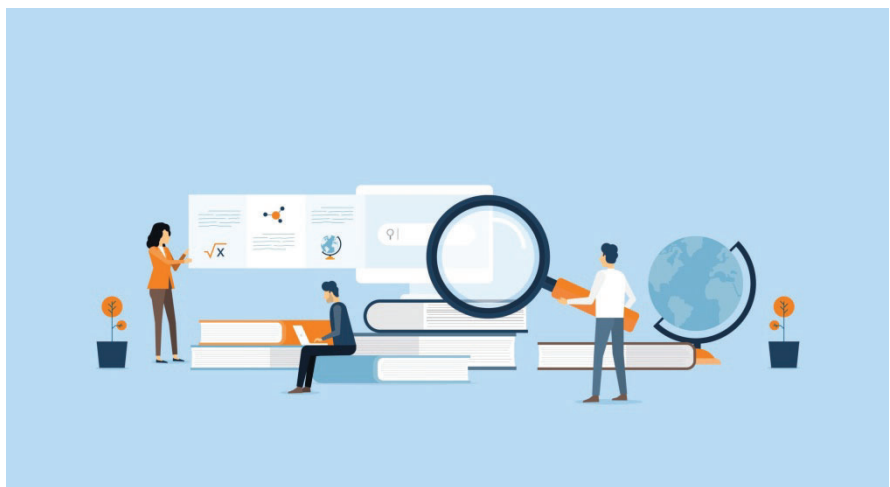
În procesul de inovare actorii „vor fi prezenți, după caz, în definirea problemei sau situației de ameliorat, în elaborarea noilor cunoștințe sau noilor elemente, în identificarea de strategii proprii favorizării schimbării dorite” (Bouchard et al, 1997:3 idem 2003).

Inovațiile la nivelul conținutului învățământului urmează celor de la nivel de structură și organizare a sistemului, pentru că, fie și dacă ne referim doar la prelungirea duratei obligatorii de școlarizare, constatăm că aceasta presupune o nouă ordonare, succesiune a cunoștințelor, priceperilor, deprinderilor ce trebuie transmise și formate la elevi. Inovația la nivelul conținutului învățământului este însă necesară și din alte motive: pe de o parte, totalitatea cunoștințelor, informațiilor acumulate la nivelul societății este imposibil de cuprins și transmis prin conținutul învățământului, oricât de mult s-ar prelungi perioada de școlarizare, iar pe de altă parte, cunoștințele, informațiile au devenit nu doar foarte numeroase, ci chiar, în unele cazuri, perisabile, astfel că între momentul debutului școlarizării și finalizarea acestuia ceea ce și-a însușit individul poate să nu mai corespundă exigențelor societății și economiei. Pentru ca inovațiile la nivel de conținut și cele de la nivel de structură și organizare a învățământului să poată fi transpuse în practică și să conducă la rezultate durabile este nevoie de susținere din partea cadrelor didactice. Un aspect adesea subliniat în lucrările pe tema inovației în învățământ este acela că mai mult decât structura și organizarea învățământului sau conținutul acestuia, ceea ce trebuie inovat sunt mentalitățile cadrelor didactice.

Inovații la nivelul mediului educațional

Mediul educațional este format cu precădere din personalul didactic și din elevi/ studenți și este definit prin relațiile care se stabilesc între cadrele didactice, între acestea și elevi/ studenți și familiile lor etc. Pentru a ajunge la rezultate durabile, orice inovație are nevoie de un mediu educațional favorabil, adică de relații de cooperare, colaborare, încredere și ajutor reciproc între cei care formează mediul educațional.

Într-un material în care abordează tema inovației la nivelul învățării limbilor moderne, Michel Boiron (1999:p.2) afirmă că „inovația se construiește pe o aparentă contradicție: ea pune în discuție, deranjează, aduce schimbări, dar, în

același timp, se înscrie în respectul și voința instituției în care se produce”. Altfel

spus, inovația este cea care aduce noutate, iar continuitatea este reprezentată de mediul, cultura organizațională. Studiile asupra inovației în învățământ pun accent deosebit pe rolul personalului didactic în procesul de inovație, pe caracteristicile, comportamentele pe care trebuie să le aibă acesta. Chiar dacă în rândul cadrelor didactice putem vorbi despre perspective de abordare diferite, se poate observa că principalele caracteristici ale unui cadru didactic inovator, identificate de către toți autorii citați, sunt cooperarea, colaborarea, încrederea în ceilalți, dorința și voința de a inova. Aceasta dovedește că inovația în învățământ ține prea puțin, sau deloc de vechimea în activitate a cadrelor didactice sau de disciplina predată, de nivelul de învățământ la care predau etc. Însă, deși se vorbește foarte mult despre mediul educațional și despre cum poate acesta influența inovarea, specialiștii recunosc faptul că se cunosc prea puține despre acesta.

Formarea unei culturi școlare favorabile inovației are la bază și motivația profesională a cadrelor didactice. Motivația și satisfacția în muncă a cadrelor didactice reprezintă una dintre temele de interes pentru cercetători, pentru că s-a constatat că reușita educațională a elevilor/ studenților depinde, într-o foarte mare măsură, de tipul de motivație al cadrelor didactice, de gradul de satisfacție profesională. Numeroase cercetări au demonstrat că atunci când cadrele didactice prezintă un nivel înalt de motivație profesională de natură intrinsecă (adică sunt motivați mai degrabă de realizările, rezultatele activității didactice, decât de beneficii exterioare muncii lor, precum salariul, prestigiul social) investesc mai mult în activitatea lor, dau dovadă de mai multă creativitate și eficiență în rezolvarea problemelor (Deci, Ryan, 1987; Boggiano, Flink, Shields, Seelbach și Barrett, 1993 apud Galand și Gillet, 2004).

Inovația urmărește identificarea de soluții, oportunități, strategii, prin care idealul educațional să fie atins. Reforma învățământului românesc vizează asigurarea unui tratament egal în fața educației tuturor indivizilor, indiferent de particularitățile psihofizice, intelectuale, socio-familiale, economice, etnice, religioase sau de altă natură. Tratarea egală a indivizilor poate genera, uneori, inegalități în fața educației – indivizii aparținând minorităților naționale se pot confrunta cu dificultăți în înțelegerea conținutului manualelor, cei care prezintă diferite forme de handicap au nevoie de suport tehnic sau intelectual, indivizii care au părăsit prematur sistemul pot decide la un moment dat să revină în sistem pentru sa-și continue școlarizarea etc. La aceste probleme inovația poate identifica soluții la nivel de conținut, organizare, finanțare etc.

Inovația reprezintă un proces de învățare, de achiziționare de noi cunoștințe, de noi moduri de a lucra, fapt pe care personalul didactic, elevii și părinții acestora,

alte autorități în experimentează deja. Descentralizarea sistemului românesc de învățământ, chiar dacă într-o formă limitată, favorizează acest proces de învățare – cadrele didactice învață, în primul rând, să colaboreze, să coopereze între ele, cu autoritățile locale, cu familia în scopul creșterii șanselor de reușită școlară a elevilor/ studenților lor. La nivel de structură și organizare au apărut modificări esențiale: învățământul privat la toate nivelurile sale, profiluri, specializări noi, specifice economiei de piață (educația antreprenorială, managementul), învățământ în limbile minorităților naționale, învățarea pe tot parcursul vieții etc. Un alt aspect important îl constituie legislația învățământului, care a fost adaptată și completată în acord cu realitățile și exigențele societății cunoașterii.

MĂSURAREA SĂRĂCIEI ȘI INCLUZIUNII SOCIALE

În România s-a format, în mediul academic, dar și la nivel guvernamental și în mediul organizațiilor internaționale, un nivel de expertiză considerabil pentru măsurarea sărăciei și incluziunii sociale și un istoric bogat al utilizării indicatorilor de sărăcie și incluziune socială. Începând cu 2001, datele privind nivelul sărăciei în România oferite publicității au fost calculate pe baza „metodologiei CASPIS”.

Ca orice estimare statistică, validitatea acestor date a fost contestată uneori (de către unii reprezentanți ai sindicatelor și ai mass-media), dar a fost, în

general, susținută de către decidenți, cercetători și cele mai importante organizații internaționale.

Datele privind sărăcia și incluziunea socială nu au fost utilizate doar în scopul elaborării unui număr important de rapoarte de cercetare asupra unor probleme sociale, ci și pentru a fundamenta rapoarte de planificare a politicilor sociale, menționate anterior. Prin hotărâre de guvern, atât metodologia de măsurare a sărăciei, cât și lista de indicatori de incluziune socială au fost asumate oficial.

Rolul CASPIS nu a fost însă, în primul rând, unul metodologic, iar analiza sărăciei a fost doar un segment de activitate, destinat să ghideze elaborarea și punerea în practică a politicilor sociale.

Preocuparea pentru elaborarea unui set de indicatori ai incluziunii sociale a apărut, la nivel european, în contextul atenției sporite acordate creării unui proiect comun european de dezvoltare socială, în cadrul „metodei deschise de coordonare” și al accentului crescut pus pe monitorizarea progresului în rezolvarea problemelor de interes general.

Din punct de vedere strategic, indicatorii de incluziune socială reprezintă instrumentul de monitorizare permanentă a situației sociale și fundamentează elaborarea Planurilor Naționale Antisărăcie și Promovare a Incluziunii Sociale ale țărilor-membre. Setul comun de indicatori UE reprezintă un instrument flexibil, supus reformărilor periodice și este rezultatul unui proces îndelungat de armonizare a obiectivelor de politică socială și a sistemelor statistice naționale.

Perspectiva incluziunii sociale promovată la nivel european a fost introdusă în România de către CASPIS, care și-a asumat și coordonarea activităților de elaborare a sistemelor de indicatori. Pe lângă setul comun, CASPIS a încercat să elaboreze:

- un set național de indicatori. Pentru surprinderea problemelor specifice, UE a recomandat statelor membre să construiască un set de indicatori terțiari (național). La vremea respectivă România era doar o țară candidată, devansând multe state-membre în procesul de elaborare a acestor indicatori;

- un set județean de indicatori. Urmărirea unui nivel cât mai ridicat de dezagregare teritorială a datelor constituie un obiectiv important la nivelul Uniunii Europene, înregistrarea disparităților intra-naționale existente reprezentând o prioritate. Elaborarea unei propuneri de sistem județean de indicatori reprezintă o încercare inovativă, chiar în contextul UE, celelalte țări neavând o preocupare sistematică în acest sens.

Caracterul social al inovației este dat de orientarea procesului, în direcția satisfacerii unei nevoi sociale. Pentru a putea distinge inovația socială de orice alt proces de îmbunătățire a situației, consider că este necesară accentuarea componentei de schimbare: noua configurație ar trebui să producă un salt calitativ sau o „ruptură” în abordarea și/ sau în procedurile care sunt folosite pentru a rezolva o anumită problemă socială.

Cazul unei instituții guvernamentale este considerat reprezentativ pentru ideea de inovație socială, dar și pentru mecanismele care blochează asimilarea ei în sistem. Comisia Antisărăcie și Promovarea Incluziunii Sociale (CASPIS) a fost evaluată de către Banca Mondială în cadrul unui raport de analiză a politicilor sociale din

România ca o „insulă de inovație socială” (Banca Mondială: 2002). Studiul încearcă să ofere o imagine a potențialului inovativ al strategiei propuse de CASPIS, să compare acest potențial cu rezultatele obținute și să stabilească posibile cauze pentru succesul sau eșecul în asimilarea, difuzarea și asigurarea sustenabilității unei soluții inovative.

Responsabilitate Socială din perspectiva mediului de afaceri

În literatura de specialitate, Responsabilitate Socială reprezintă "un angajament continuu în domeniul afacerilor, în direcția unei comportări etice și a contribuției la dezvoltarea economică, concomitent cu o creștere a calității vieții personalului și a familiilor acestuia, dar și pentru comunitatea locală și societate în ansamblu".

Comisia Europeană definește RSC ca o “decizie voluntară a organizațiilor de a contribui la crearea unei societăți mai bune și a unui mediu mai curat”.

În literatura română, aceasta reprezintă "ansamblul obligațiilor organizației față de grupurile din societate, altele decât cele care au interese în întreprinderea respectivă". Organizațiile moderne pot și trebuie să își fundamenteze activitatea nu numai pe obiectivele legate de productivitate și obținerea de profit ci și pe premisa că își desfășoară activitatea ca parte integrantă a societății influențând dezvoltarea acesteia. Poate fi abordat atât din perspectiva internă în cadrul organizațiilor, cât și din perspectiva externă. În cadrul organizațiilor, aplicarea responsabilității sociale vizează:

- recrutare nediscriminatorie
- motivarea personalului

- încurajarea unui proces de învățare continuă, care are ca rezultat atragerea și menținerea unui personal competent, condiție cheie pentru dezvoltarea economică durabilă a organizațiilor. În același timp firmele trebuie să se preocupe de protejarea sănătății angajaților și de creșterea nivelului de securitate a muncii. Adaptarea la schimbările climatului economic impune de cele mai multe ori restructurări de amploare ale activității organizațiilor, ceea ce conduce la apariția unor serioase probleme sociale legate de șomaj și scăderea nivelului de trai. Aceste fenomene sociale negative sunt cu atât mai grave în cazul firmelor mari, care concentrează cea mai mare parte a activității economice a unei regiuni.

Experiența arată faptul că, aplicarea conceptului de responsabilitate socială în procesele de restructurare, prin conlucrarea stransă a organizațiilor cu autoritățile publice și comunitățile locale, a redus impactul social negativ al acestora.

O altă categorie de probleme legate de responsabilitatea socială sunt cele care vizează modul de utilizare a resurselor naturale în activitatea de producție și de protecția mediului înconjurător.

Reducerea consumului de resurse naturale precum și reducerea emisiilor poluante și a deșeurilor au efecte pozitive atât pentru firme, cât și pentru societate în ansamblu. Organizațiile au de câștigat de pe urma reducerii costurilor energetice, a cheltuielilor legate de depozitarea și conservarea deșeurilor, în timp ce comunitățile în care aceștia își desfășoară activitatea beneficiază de un mediu sănătos.

În ceea ce privește dimensiunea externă a conceptului de responsabilitate socială, aceasta implică categorii interesate de activitatea organizațiilor, ex:

- partenerii de afaceri
- comunitățile locale
- autoritățile publice
- consumatorii

Orice organizație economică își desfășoară activitatea în cadrul unei comunități, relația de intercondiționare există. Firmele depind de stabilitate și prosperitatea respectivelor comunități din cadrul cărora își recrutează resursa umană necesară, în același timp oferind comunității locuri de muncă și resurse bănești (salarii, taxe, impozite).

Din perspectiva responsabilității sociale organizațiile trebuie să ofere consumatorilor acele produse și servicii cerute de către aceștia, într-o manieră eficientă, etică și cu respectarea mediului înconjurător. (Exemplu: respectarea principiului realizării unor produse și servicii de care pot beneficia inclusiv persoanele cu handicap).

Intreprinderile mici și mijlocii se vor vedea nevoite să conștientizeze avantajul oferit pe plan competițional promovând responsabilitatea socială. Necesitatea responsabilității sociale în activitatea firmelor este evidențiată de înțelegerea faptului că între acestea și societate există o relație de simbioză -starea lor depinde de cea a societății și invers.

Implicarea companiei în problemele sociale și de mediu îi poate aduce multiple avantaje:

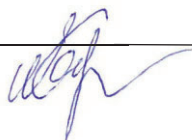
- îmbunătățirea relațiilor cu comunitatea (clienți, furnizori, autorități etc.);
- influențarea publicului țintă, a liderilor de opinie, presei etc.;
- poziționarea companiei pe o treaptă superioară în societate;
- o imagine mai bună pentru companie;
- fidelizarea consumatorilor față de companie și produsele sale;

- motivarea angajaților; construirea și promovarea excelenței în afaceri.

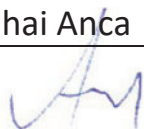
Pentru că, în ciuda diferențelor dintre sectorul privat și cel public, practicile inovatoare nu se exclud, beneficiind în mod frecvent una de cealaltă și completându-se reciproc. Inovarea în sectorul public poate avea loc prin difuzarea prioritară a inovării propriu-zise în sectorul public, ex.integrarea de noi sisteme tehnologice sau de gestiune a informațiilor din cadrul administrației, inclusiv printr-un proces de achiziții publice. Poate apărea și prin acordarea de asistență sectorului privat, sub forma creării sau sprijinirii condițiilor care să permită stimularea și încurajarea generației inovatoare prin: reglementări noi sau actualizate, programare orientată, fonduri desemnate, mediere etc.

Întocmit,

Expert Teme secundare 1
Nicolae Cojocarescu

Expert Teme secundare 2
Mihai Anca

Avizat,

Coordonator activitati P1
Simona Cojocarescu

